

גליון יומי המאור היומי ללומדי הדף היומי

לזכרון עולם
ה"ר אליהו יחיאל מירון ז"ל
ב"ר יצחק ז"ל
נלב"ע י"ט אייר תשנ"ט
ת.נ.צ.ב.ה

מוגש על ידי "מאורות הדף היומי" בני ברק ת.ד. 471 טלפון: 03-5775333 פקס: 03-7601020 דוא"ל: meorot@meorot.co.il

גליון מס' 981

יום ג' ה' בתמוז תשס"ח (08/07/2008) / מסכת סוטה דף מ"ה

על סדר היום

הנושאים המרכזיים בדף היומי

פרק תשיעי - "עגלה ערופה"

בשלהי הדף הקודם החלו ללמוד את הפרק התשיעי. פרק זה ממשיך את הדיון שהחל בפרק השביעי בו נאמר כי ענייני האמירה שיש בעגלה ערופה נאמרים בלשון הקודש בלבד.

פרשת עגלה ערופה: (דברים פרק כא') "כי ימצא חלל בארץ אשר ה' אלקיך נתן לך לרשתה נפל בשדה לא נודע מי הפהו. ויצאו זקניך ושפטיו ומדדו אל הערים אשר סביבת החלל" - מדידה זו מתבצעת באמצעות דיינים מן הסנהדרין שבירושלים, והיא נועדה לשער מאיזו עיר יצא הרוצח (ראה בבא בתרא דף כ"ג).

"והיה העיר הקרובה אל החלל ולקחו זקני העיר ההוא עגלת בקר אשר לא יעבד בה אשר לא משכה בעל. והורדו זקני העיר ההוא את העגלה אל נחל איתן אשר לא יעבד בו ולא יזרע ופרפו שם את העגלה בנחל. ונגשו הכהנים בני לוי כי גם בחר ה' אלקיך לשרתו ולברך בשם ה' ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע. וכל זקני העיר ההוא הקרובים אל החלל ירחצו את ידיהם על העגלה הערופה בנחל". וכה היו אומרים זקני העיר הקרובה אל החלל: "וענו ואמרנו ודינו לא שפכו את הדם הזה ועינינו לא ראו".

כה היו מתפללים הכהנים: "כפר לעמך ישראל אשר פדיה ה' ואל תתן דם נקי בקרב עמך ישראל ונכפר להם הדם. ואתה תבער הדם הנקי מקרבך כי תעשה ה' אשר בעיני ה'". אמירות אלו (המודגשות) נאמרו בלשון הקודש בלבד.

מנושאי הדף

מדיני עגלה ערופה
שכחה - מתנות עניים

מדיני עגלה ערופה

היה ונמצא החלל בין שתי ערים במדוייק, אומר היה רבי אליעזר, יביאו שתיהן עגלה ערופה; ואין העיר ירושלים מביאה עגלה ערופה; מאיזה חלק מגופו של ההרוג מודדים אל הערים אשר סביבותיו? לשיטת רבי אליעזר מן הטבור, לשיטת רבי עקיבא, מן החוטם, לשיטת רבי אליעזר בן יעקב מן הצוואר.

אין דיני עגלה ערופה נוהגים אלא כשנמצא חלל באדמה. חלל - היינו שנהרג בכלי ברזל כגון: חרב, ולא חנוק וכדומה. באדמה - נמצא מוטל באדמה בלבד, ולא תלוי בעץ או צף על פני המים וכדומה. רבי אליעזר אומר, אם נהרג בכלי ברזל, מביאים עגלה ערופה בלא הבדל היכן נמצא.

שכחה - מתנות עניים

אחת ממצות מתנות עניים היא "שכחה": מצווה להותיר לעניים קמה או עמרים הנשכחים בשדה, כנאמר (דברים כד/ט): "כי תקצר קצירך בשדה ושכחת עמך בשדה לא תשוב לקחתו לגר ליתום ולאלמנה יהיה למען יברכך ה' אלקיך בכל מעשה ידיך". הגמרא מביאה כי נחלקו תנאים אם מצוות שכחה נוהגת רק בעומר המוטל בשדה באופן גלוי, או שמא גם באופן שהיה מוטמן בשדה ונשכח בידי בעליו.

הגמרא גם דנה מה דינם של שני עמרים שהיו מוטלים זה על גבי זה ונשכחו, האם התחתון נחשב טמון? האם העליון בכלל מצוות שכחה? שכן אינו מוטל בשדה אלא על גבי עומר אחר.

הלכה יומית

מתוך "מאורות ההלכה"

דף מה / זמן קריאת שמע

הקורא קריאת שמע משעלה עמוד השחר

אדם שבאופן אקראי [פעם בחודש¹] קרא קריאת שמע מיד אחר שעלה עמוד השחר קודם הזמן 'שיכיר את חבירו בריחוק ד' אמות', אפילו אם לא היה אנוס, בדיעבד יצא ידי חובתו ואינו צריך לחזור ולקרוא קריאת שמע, שבדיעבד העמידוהו על דין תורה, שמשעלה עמוד השחר זמן קריאת שמע הוא².

אם רגיל הוא לעשות כן, לא יצא ידי חובתו, וצריך לחזור ולקרוא קריאת שמע לאחר שיגיע הזמן 'שיכיר את חבירו'³.

בלילות החורף הארוכים, תחילת זמן קריאת שמע של שחרית מתאחר, ובמקומות שמקדימים להתפלל צריך לשים לב לא להקדים לקרוא קריאת שמע לפני תחילת הזמן, אלא רק לאחר שהאיר היום בשיעור 'שיכיר את חבירו'.

במקום אונס

אכן, במקום אונס ושעת הדחק כגון שיוצא לדרך בשיירה, ואם לא יקרא עתה קודם שיוצא לדרך לא יתאפשר לו לקרוא אלא לאחר שיעבור זמן קריאת שמע, יכול לקרוא מיד אחר שעלה עמוד השחר, ובאופנים אלו של אונס ושעת הדחק, אף אם הוא רגיל בכך מותר⁴.

מי שצריך להקדים לצאת למלאכתו ואינו יכול להתעכב, פעמים שנחשב הדבר לשעת הדחק, וכל אחד ישאל את רבותיו כיצד לנהוג בזה.

1 עיין בב"ח שם שכתב ש'אקראי' הוא פעם בחודש, וכן הביא המ"ב שם ס"ק י"ט בשם הב"ח והאליה רבה והמגן גבורים. וכן הוא בכף החיים שם אות כ'. ועיין שם עוד מה שכתב בשם הפרי חדש.
2 שם בשו"ע סעי' ד' ובמ"ב ס"ק י"ט.
3 שם במ"ב ובכף החיים אות כ'.
4 שם סעי' ג' ובמ"ב ס"ק י"ב וסוף ס"ק י"ט.
וכל זה הוא לענין קריאת שמע, אולם לענין הנחת תפילין עיין במ"ב שם ס"ק ט"ז ובבה"ל ד"ה ומי שהוא אנוס וכו' וזמן קריאת שמע וכו'. ולענין ברכות קריאת שמע, בשו"ע כתב שכשמחמת אונס מקדים לקרוא מיד אחר שעלה עמוד השחר, קורא עם ברכות קריאת שמע, ואף ברכת 'יוצר אור' יאמר.
ובמ"ב שם ס"ק י"ז כתב שהמגן אברהם והפרי מגדים פסקו, שאין לברך ברכת יוצר אור אלא לאחר הזמן 'משיכיר את חבירו'. וגם בבאור הגר"א מצדד כן.
ובכף החיים שם אות י"ט הביא את דברי המגן אברהם, וכתב שכבר הקשה עליו האליה רבה והסכים לדעת השו"ע, וכן כתב בסידור בית עובד, שאומר גם ברכת 'יוצר אור'.

מוקדש להצלחת
דוד בן רחל אסתר שיחי'

זמן שווה...

לפרטים: 1700-500-151

